

Turbofolk-narodnjaci

Autor Administrator

GLAZBA & to nakon prvog & pravog hrvatskog narodnjaka? Mario & a, Glas Koncila Turbofolku je glazba zapravo samo zvučna kulisa kon-teksta u kojem turbofolk egzisti-ra. Upravo, taj kontekst ono je & to ljude oèito privlaèi njegovoj glazbi, jer je upitno koliko bi sama glazba bez toga konteksta bila privlaèna slu&ateljima. To je kontekst u ko-jem je èovjek odvojen od dru&tve-nih konvencija, zakona, moralnih barijera, kontekst u kojem se sve zaboravlja, u kojem je & u potpuno-sti slobodan&. U turbofolk ozraèuju se ple&e po stolovima, proljevaju se piæa na sve strane, razbijaju se èa&, a nije rijetkost i posezanje za oružjem.

Pisati o hrvatskoj zabavnoj glazbi danas a ne spomenuti takozvane narodnjake ili turbofolk postalo je gotovo nemoguæe. Proteklih dana svjedoci smo mnogih kontroverzi oko izdavanja albuma izvoðaèice koja je prije desetak godina pjevala & Prva mi je...&, a danas ju vrijeða pje-smom i slikom na naslovnici albu-ma te likom u izrezu svojeg dekoltea. Iako neki u tome vide simpatiènu provokaciju, zapravo se, naj-blazže reèeno, radi o zlonamjernom poigravanju svetinjama. Osim te strane dotiènog albuma, mnoge kontroverze izazvao je i prvi & pravi hrvatski narodnjak&, kao najekspo-niranija pjesma s njezina albuma. Mediji su se raspisali o spornom uratku, internetski portali i foru-mi su se pregrijali, video servisi su bilježili rekordne posjete isjeècima s dotiènim pjesmama, a kako su se pohvalili nakladnici, kompletna naklada albuma bila je rasprodana u rekordnom roku. Međutim u svemu tome manje su zanimljive kontroverze pozna-te pjevaèice, a vi&e fenomen prvo-ga »pravog hrvatskog narodnjaka«. Radi li se stoga o poèetku svojevrstne legalizacije narodnjaka u Hrvat-skoj? To æe zasigurno imati uèinak na hrvatsku glazbenu scenu. Broj narodnjaèkih klubova u Hrvatskoj kontinuirano raste, a zanimljiva je i pojava svojevrstne transformaci-je takozvanih kvartovskih kafiæa u narodnjaèke, koja se dogaða u neko doba noæi. Narodnjaci su doista, željeli neki to priznati ili ne, mnogo popularniji nego & to se može vidjeti u domaæim medijima, posebno jav-nim, ali i u privatnim, gdje takoðer gotovo da i ne egzistiraju. Nosaèi zvuka i slike turbofolka ne prodaju se u prodavaonicama u Hrvatskoj veæ se distribuiraju na crnom trži-gtu. Iako ih je i potpuno besplatno »skidati« s brojnih mrežnih stranica - dok se pritom, koliko je poznato, nitko od izvoðaèa ne buni. & to su narodnjaci? Narodnjaci su oèito na&li put do ljudi koji je potpuno zaobi&ao me-dijsku, &iru dru&tvenu ili strukov-nu potporu, pa se èini da su do lju-di do&li usmenom predajom. Tur-bofolk oèito treba promotriti kroz dvije prizme, onu glazbenu i onu dru&tvenu. & to je zapravo turbofolk ili na-rodnjaèka glazba? Turbofolk je glazbeni stil nastao na prostori-ma Srbije, ranih devedesetih godi-na. Rijeè je o svojevrstnom hibridu srpske narodne glazbe pomije&a-ne s utjecajima romske, bosanske, bugarske, turske i grèke narodne glazbe. U onom smislu kakvoga ga danas poznajemo on zapravo nije prava srpska narodna glazba veæ novokomponirana glazba koja u sebi sadrži mje&avinu svih spo-menutih utjecaja. Turbofolk se po-igrava i sa zapadnjaèkim stilovima pa se susreæu funk, rhythm and blu-es, dance, techno, soul, hip hop... Tur-bofolk zapravo koketira sa svime, a njegov izrièaj je opet vrlo prepo-znatljiv. Glazbena struktura vrlo je jednostavna, koristi lako pamtlji-vu melodijsku shemu, oko koje se vrti cijela pjesma. Ritam je tipièni istoènjaèki, s mnogo nepravilnih mjera. U aranžerskom dijelu može se èuti doista sve, od harmonika do elektronièkih zvukova. Turbofolk integrira sve u rezultat koji je jed-nostavan, ali ritamski vrlo eksplo-zivan te vrlo lagan za pamæenje i »konzumiranje«. Razbuktavanje strasti Turbofolk nije samo glazba. On je i sociolo&ki fenomen. Pojam se poèeo koristiti u osamdesetim godinama pro&log stoljeæa, a prvi ga je upotrijebio crnogorski pjevaè Rambo Amadeus. Definiiraju ga i kao stanje svijesti u kojem se svaku nisku strast èovjeka, svaki psiho-lo&ki i estetski ekstrem može na-zvati - turbofolk. On može pred-stavljati potrebu za iskonskim, primitivnim, ekstremnim. On nije ne&to & to je tu da èovjeka obo-gaèuje, vodi na vi&e razine svijesti, on je tu da zadovolji najniže ljud-ske porive. Turbofolku je glazba zapravo samo zvuèna kulisa kon-teksta u kojem turbofolk egzisti-ra. Upravo, taj kontekst ono je & to ljude oèito privlaèi njegovoj glazbi, jer je upitno koliko bi sama glazba bez toga konteksta bila privlaèna slugateljima. To je kontekst u ko-jem je èovjek odvojen od dru&tve-nih konvencija, zakona, moralnih barijera, kontekst u kojem se sve zaboravlja, u kojem je & u potpuno-sti slobodan&. U turbofolk ozraèuju se ple&e po stolovima, proljevaju se piæa na sve strane, razbijaju se èa&, a nije rijetkost i posezanje za oružjem. Ta razuzdana zabava u posljednje dvije godine u medi-jima je do&la na naslovne stranice zbog sve èe&æih obraèuna u i oko narodnjaèkih klubova. Gotovo, da ne proèe vikend a da sljedeæi dan u crnoj kronici ne osvane naslov o novim obraèunima. Sve je to dio folkloru turbofolka, neèega & to ga obilježava i èini onime & to jest. Je li turbofolk supkultura? Turbofolk pokret, turbofolk sup-kultura, turbofolk scena, sve su to pojmovi koji se koriste u opisi-vanju fenomena. Dr. Anèi Lebu-riæ, prof. sociologije s Filozofskog fakulteta u Splitu istaknula je da se danas vi&e ne može govoriti o & mladenaèkim scenama&. Tako u turbofolk sceni vidi tek prolazni trend. Na pitanje o fascinaciji tinejdžerske popula-cije turbofolkom, koje je vidljivo u podacima iznesenim u jednim novinama, gdje je njihovo istra-živanje pokazalo da ga gotovo 50 posto srednj&kolaca (ispitano je 1000 uèenika) redovito slu&a, dr. Leburiaè rekla je da & takav dojam uistinu postoji, ali je ipak potrebno napraviti & ire i ozbiljnije istraži-va-nje&. Međutim ne može se zani-je-kati postojanje trenda. Dr. Leburiaè turbofolk gleda kao & jedan u nizu glazbenih žanrova koji se nude mladima u njihovu razuzdanom noænom provodu, po kafiæima i sliènim prostorima&. & Nerijetko usto idu veæe kolièine alkohola i drugih nedopu&tenih sredstava. Prag tolerancije prema raznim vr-stama ekstremnog pona&anja u Hrvatskoj u svakom je sluèaju do-sta visok, a mladi su skupina koja u nedostatku pravih uzora i modela pona&anja može biti najpodložni-ja takvim utjecajima. Tako je i fas-cinacija tim fenomenima zapravo posljedica nebavljenja vrijedno-stima mladih& - zakljuèila je dr. Leburiaè. Hrvatska narodna glazba & to takav proboj narodnjaka znaèi za hrvatsku zabavnu glaz-bu? Skupina hrvatskih glazbenika prije dvije godine uputila je hrvat-skoj javnosti prosvjedno pismo o & sustavnom uni&tavanju

hrvat-ske glazbe"; U njemu se od odgo-vornih institucija traže konkret-ni koraci koji bi pomogli vraæanju hrvatske zabavne i narodne glazbe u hrvatski medijski i kulturni pro-stor. Jedan od pokretaæa èitave ak-cije, pjevaè Matko Jelaviæ, s kojim smo razgovarali istaknuo je da nije bitan turbofolk, sutra to može biti bilo koja druga glazba. "Einjenica je da hrvatska zabavna glazbena scena danas više nije dovoljno jaka da se suprotstavi utjecajima izva-na. Potreban je širok konsenzus struke, politike i medija, posebno onih državnih, oko pitanja važno-sti glazbe za kulturu i identitet na-roda“. Jelaviæ je dodao da “iako je danas stanje ipak bolje nego prije dvije godine, još uvijek ne posto-ji jasna strategija veæ je sve ostalo na pojedinaènim sporadiènim pokušajima poboljšanja stanja“. Hrvatska glazbena unija na konfe-renciji za medije pod nazivom Pet do dvanaest istaknula je “da je pr-venstvena namjena postojanja jav-ne televizije i radija upravo potre-ba javnosti i društvene zajednice za svojevrsnim korektivom tržišta, da prepoznaje teme i sadrža-je od opæe važnosti i nacionalnog interesa koji nisu zastupljeni ili su nedovoljno zastupljeni u progra-mima komercijalnih postaja ... i za koje se može objektivno procijeni-ti da svojim potencijalom mogu u budućnosti opstati kao dio trajne nacionalne vrijednosti“. Upitali smo glasnogovornika Hrvatske radiotelevizije Janosa Romera kako æe se HRT postaviti prema turbofolk glazbi. Romer je izjavio da “na HRT-u nema zabra-njene glazbe ili glazbenika, ali se mjerodavni urednici - voðeni pro-fesionalnim kriterijima - skrbe o tome da u program ne ulazi glazba ispod odgovarajuæe razine kvalite-te“. Takoðer komentira da je “sva prilika da je nepostojanje turbofol-ka u programu rezultat njihova mi-šljenja da takva glazba kvalitetom ne odgovara razini koja se oèekuje od programa javnog radija i javne televizije“. Zakljuèno je istaknuo da je definicija turbofolka upitna te da postoje razlièita struèna mišlje-nja u vezi s tim. “Isto tako je oèi-to i mišljenje javnosti podijeljeno: upravo, smo neki dan u sklopu no-gometnog programa emitirali i na-stup popularne pjevaèice Severine, koja je u emisiji izvela pjesmu sa svojega novog albuma. Nakon toga zaprimili smo i mnogo pisama i po-ziva gledatelja koji su iskazali svoje mišljenje o tome da izvedena pje-sma pripada tom žanru i da joj nije mjesto u HTV-ovu programu.“ Stoga, bez obzira na tvrdnje o prolaznosti turbofolk trenda, tre-ba, ipak, postaviti pitanje ima li ta-kva glazba potencijal promijeniti hrvatsku zabavnu glazbu? Hoæe li pod pritiscima zakonitosti tržišta, gdje je unosnije proizvoditi glaz-bu koja se može prodati na tržištu od 15 milijuna ljudi nego na onom od samo èetiri i pol, i drugi zabav-ni glazbenici u Hrvatskoj poæi tim putem? Nekoliko hrvatskih glaz-benika veæ je koketiralo s glazbe-nim obrascima turbofolka, a na koncertima pojedinih može se vi-djeti i ponašanje slièno onome u narodnjaèkim klubovima. Vijest o dolasku srbijanskog RTV Pinka u Hrvatsku, koji sustavno promiæe narodnjaèku glazbu, u budućnosti æe znaèiti i jaku logi-stièku potporu turbofolku. Još æe se vidjeti radi li se o prolaznom trendu ili glazbi koja æe obilježiti sljedeæe desetljeæe i u Hrvatskoj. Turbofolk je po svim umjetniè-kim i estetskim kriterijima bezvri-jedna glazba. Unatoè tome ona se uspješno pod nazivom “narodna“ u sprezi ideološko-tržišnih mo-tiva podmeæe hrvatskoj narodnoj i zabavnoj glazbi - zagaðujuæi hr-vatski glazbeni prostor. Ne govori li u prilog tome da se ni javna televizija ne libi promo-virati takvu glazbu, gdje je poseb-no paradoksalno da ju je promo-virala pjevaèica odjevena u ha-ljinu satkanu od “hrvatskih koc-kica“, valjda slaveæi domoljublje. Zadovoljava li takva glazba uisti-nu estetske i ostale kriterije kva-litete kojima se vode mjerodavni urednici pa je imala pravo biti na javnoj televiziji? Narodnjaci paradigma hrvatskog društva? Možda više nego mediji i struka, pravu kritiku narodnjacima dala je i umjetnost. Tako je prošle godine redatelj Dražen Ferenèina postavio predstavu Zagrebaèki orkestar, u kojoj opisuje taj fenomen. U razgovoru je istaknuo da je glavni razlog zbog kojega je odlueio pozabaviti se tim fenomenom èinjenica da su se narodnjaci doselili u samo središte Zagreba i time zapravo postali nešto što ne egzistira samo na periferiji, daleko od oèiju javnosti, veæ je došlo “nama u dvorište“. On u “turbofolk pokretu“, kako ga naziva, vidi paradigmu cijeloga hrvatskog društva sa svim njegovim devijacijama, moralnim i estetskim. Redatelj Oliver Frliæ također se suoèio s tim fenomenom i to u svojoj predstavi Turbofolk, prikazanoj na daskama HNK-a Ivana pl. Zajca u Rijeci. On je povukao paralelu između pank glazbe i turbofolka. Pank je nastao kao svojevrsni bunt, kako na uniformiranost i dosadu tadašnje rok glazbe, tako i na stanje u društvu, a današnji turbofolk isto je tako svojevrsni bunt protiv prevladavajuæega kulturnog obrasca. On tvrdi da je s ovom predstavom “turbofolk dobio pravo gradanstva“.